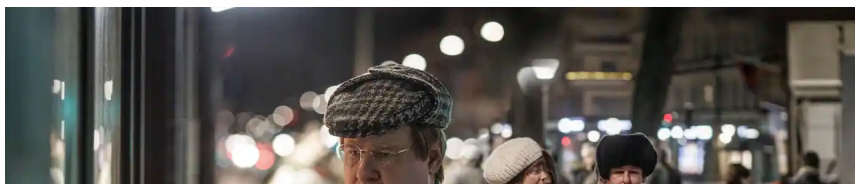

ANNONS:

[Om våra annonser](#)

Är det fritt fram att förtala avliden på film?

NETFLIX Publicerad 17 nov 2021 kl 13.09

Robert Gustafsson som Stig Engström i "Den osannolika mördaren".

Foto: JOHAN PAULIN / NETFLIX

I "Den osannolika mördaren" pekas "Skandiamannen", Stig Engström, ut som Olof Palmes mördare.

Nils Funcke ser flera anledningar till att det uppstår problematik kring Netflix-serien.

Text **Kulturen** Dela Kopiera länk

Detta är en kulturartikel, där skribenter kan uttrycka personliga åsikter och göra bedömningar av konstnärliga verk.

MEST SETT

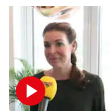
KULTURKRIGET: Hemma hos Åsa Wikforss

"Jag är inte ens säker på att det finns lättja!"

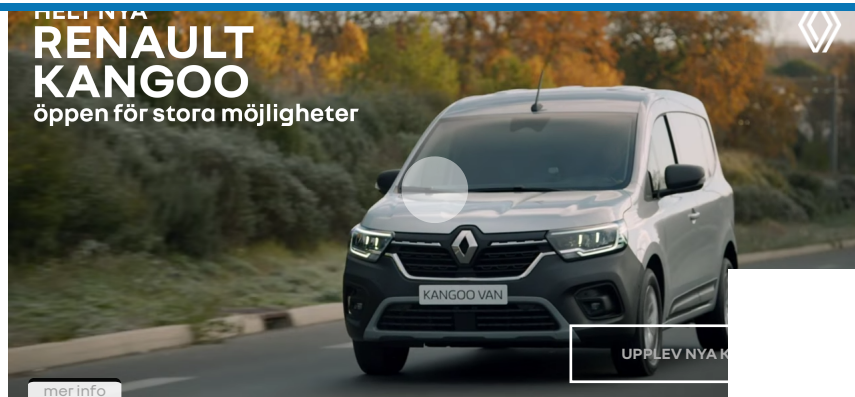
KULTUR

Elin Cullheds glädje – tilldelas Augustpriset

KULTUR

Renata Chlumska: "Hoppas de som läser får svar"

MEDIEDEBATT. I sista avsnittet av Netflix-serien "Den osannolika mördaren" sätts en rykande Smith & Wesson i händerna på Skandiamannen, **Stig Engström**.

Serien bygger upp en avbild av hur det gick till när **Olof Palme** sköts 1986. En förläggare uttrycker det som att nu kan vi presentera sanningen och inte ytterligare en teori om vem som sköt Sveriges statsminister.

När eftertexten börjar rulla kommer brasklappen. "Det är inte bevisat att Stig Engström mördade Olof Palme. Det är en teori bland flera, men den svenska polisen och åklagarmyndigheten misstänker att Stig Engström utförde mordet."

Trots reservationen och påpekandet att det rör ett "olöst brott" blir det bestående intrycket av serien som nu sprids över världen att Stig Engström höll i revolvren. Mordet är upplarat.

Det är problematiskt av flera skäl.

Robert Gustafsson som Stig Engström i Netflix-serien.

Foto: PHOTO CREDIT: JOHAN PAULIN / _D1A9263.CR2 / JOHAN PAULIN / © 2021 NETFLIX, INC

Det låter tungt att ha stöd av polis och åklagare. Men värdet av det argumentet är inte tyngre än de bevis myndigheterna har. I det här fallet indicier. JO riktade skarp kritik mot åklagaren **Krister Petersson** som inte ansåg sig "kunna komma runt" Stig Engström. På en presskonferens framställde åklagaren Engström som skyldig till mordet. JO fortsätter: "Åklagarens redovisning vid pressträffen utgjorde därför en kränkning av den grundläggande rättighet att betraktas som oskyldig som följer av oskuldspresumtionen".

Kritiken mot åklagaren droppade även på de medier, bland annat SVT, som direktsände presskonferensen.

Myndigheter ska leva upp till kraven på saklighet och opartiskhet och se alla som oskyldiga tills motsatsen bevisats. Medan det är möjligt att i böcker, filmer och artiklar driva en tes eller två samt blanda sanning och fiktion inom yttrandefrihetsgrundlagarnas gränser.

SENASTE NYTT

- 15.00** Vore tjänstefel att säga Lagercrantz
- 11.02** Ingen är glad över den kvinnliga statsministern
- 06.00** Vi får ett nytt Ryssland om hotet blir verklighet
- 06.00** Skärvor av ett liv i exil sätts samman
- 23 nov** Han tillåter oss att ha roligt åt döden
- 23 nov** Vår förståelse av kön är i kris
- 23 nov** Dubbelrollen är det verkliga problemet
- 23 nov** Le Carré visar hur man skapar hotfull stämning
- 22 nov** Tack och lov för öset bland fackböckerna
- 22 nov** **PREMIUM** Högers YouTube-stjärna vill vara en sträng ledare

åtnjuta ett gott namn och rykte även som döda.

Motivet för att direktsända var det stora allmänintresset för upplösningen av det som brukar beskrivas som ett nationellt trauma. Men i den andra vågskålen ligger ett generellt och universellt intresse – människovärdet.

Alla har vi en önskan om och en rätt att åtnjuta ett gott namn och rykte även som döda. Men det är mer än en önska från enskilda i allmänhet. Samhället satte 1962 ned foten och av hänsyn till människovärden och till efterlevande är det sedan dess straffbart att förtala en avliden.

Att framställa en avliden som brottsling är sårande för de efterlevande och kränkande för den "frid som bör tillkomma den avlidne".

Sådana påståenden är straffria om det finns ett starkt samhällsintresse som gör det försvarligt att lämna uppgifterna. Därtill ska uppgifterna vara sanna eller den som lämnar dem ha haft skälig grund för att tro att de var sanna. Vid medieetiska prövningar talar vi om allmänintresset.

Cissi Wallin.

Foto: ANETTE NANTELL / DN TT NYHETSBYRÅN

Huvudregeln är att den avlidnes efterlevande ska väcka enskilt åtal. I undantagsfall kan Justitiekanslern (JK) åtala om förtälet skett i till exempel en bok, film eller periodisk skrift. Familjen Palme försökte få JK att väcka åtal mot filmen "Call girl" som påstod att statsministern utnyttjade minderåriga sexuellt. Men JK valde att inte inleda en förundersökning. Mig veterligen har allmänt åtal för förtal av en avliden aldrig väckts i modern tid. Däremot väcktes enskilt åtal för att återupprätta friden över **Dag Hammarskjölds** minne.

JK:s omotiverade åtal mot **Cissi Wallin** för hennes bok, "Allt som var mitt", har spridit en uppfattning att enskilda kvinnor aldrig får berätta om övergrepp och de män som utfört dem. Sådana berättelser kan förvisso utgöra förtal och bör lagföras men då genom enskilda åtal.

”

Svagt underlag kan aldrig uppvägas av finstilta reservationer som går de flesta förbi.

Däremot framstår det som riskfritt att ta heder och ära av avlidna som per definition svårligen kan försvara sig.

Jag lika lite som seriens utgivare **Jenny Stjernströmer Björk**, författaren **Thomas Pettersson**, privatspanaren **Sven Anér** eller åklagaren Krister Petersson vet vem som mördade Olof Palme.

gäller i synnerhet myndigheter men även medierna. Svagt underlag kan aldrig uppvägas av finstilt reservationer som går de flesta förbi.

Finns inga nära efterlevande eller de inte förmår väcka ett åtal är det endast debatten och det allmänna som kan föra de dödas talan. JO har agerat. JK har fått in en anmälan men kommer sannolikt inte att väcka åtal mot filmens utgivare. Även om det kan anses vara påkallat från allmän synvinkel är förutsättningarna för en fällande dom små.

Återstår debatt.

"Call girl" klipptes om efter kritiken och filmens skapare bad om ursäkt för den vanära de utsatt Olof Palme för. "Call girl" och "Den osannolika mördaren" väcker frågan om hur långt dramaturgin får skruvas upp och när det är försvarligt att på bekostnad av någons äreminne anklaga någon för allvarlig brottslighet.

Av Nils Funcke

Nils Funcke är journalist och tryck- och yttrandefrihetsexpert.

LÄS MER: **PREMIUM** [Vad drev Ingrid att mörda sin Marianne?](#)

LÄS MER: **PREMIUM** [Svenska skolan har övergett inläringen](#)

Åsa Wikforss: "Gå inte in på sociala medier, gör inte det"

KULTURKRIGET: Hemma hos Åsa Wikforss

KULTURKRIGET, HEMMA HOS: Daniel Sjölin är på jakt efter de sju dödssynderna hemma hos landets intellektuella. Hos filosofen och akademiledamoten **Åsa Wikforss** ska det handla om lättja.

– Jag är inte ens säker på att det finns lättja, säger hon.

RÄTTELSE: I en tidigare version av texten var åklagare Krister Peterssons namn felstavat.

Relaterade ämnen

[STIG ENGSTRÖM](#), [JUSTITIEKANSLERN](#), [SVT](#)

[Dela](#) [Kopiera länk](#)

Anmäl text- och faktafel Anmäl till Medieombudsmannen